

Alexa Noémi

NYOMÁS ALATT

Melyek az üzleti szektor legveszélyeztetettebb területei korrupciós szempontból, s milyen megoldási lehetőségeket látnak a cégvezetők a jelenség leküzdésére? Ezekre a kérdésekre kereste a választ a Transparency International és a Figyelő közös kutatása, amely az üzleti etika és korrupció témakörében mérte fel a vállalatvezetők tapasztalatait, valamint a cégek viszonyát a kihívásokhoz.

Korrupciós veszélynek leginkább azok a ügyletek vannak kitéve, amelyek során a vállalat közpénzből rendeli meg az árukat vagy szolgáltatásokat. Ennek megfelelően – mint felmérésünkben kiderül – a korrupciós kitettséget mérő tízes skálán a közbeszerzések állnak az élen, még hozzá igen magas, 7,8 pontos osztályzattal. E téren különösen az építőipar, valamint a szállítás és raktározás ágazat veszélyeztetett.

A közbeszerzések hatálya alá nem tartozó megrendelések 6,9 pontja szintén dobogós helyet ért. Itt az építőipar után az információ és kommunikáció ágazatba tartozók jeleztek a legerősebb korrupciós kockázatot. A harmadik legmagasabb, átlagosan 6,7 pontra becsült kitettség az engedélyezési eljárásoknál érzékelhető.

A skála másik végén, a legkisebb korrupciós kockázattal a cégalapítást jellemezték a megkérdezettek, amely csupán 3,2 pontot kapott. Ugyanakkor az adóügyintézés során felmerülő korrupciós „lehetőségeket” a nyilatkozók 4,4 ponttal minősítették, ami

már érdemnek mondható, különösen az 500 főnél kevesebbet foglalkoztató cégek esetében, ahol 5,4-es ez az érték.

A középmezőnyben találjuk a felszámolásokat, a végelszámolásokat és a csőd-eljárásokat (5,3–5,9 ponttal). A lobbitevékenység 6,2 pontos értéke már kifejezetten erősnek számít, megfejeelve azzal, hogy a válaszadók szerint a jogszabályi környezet kialakításakor, illetve a jogalkalmazás során az állami döntéshozók viszonylag gyakran (7,1 pontra értékelve) veszik figyelembe a hozzájuk közel álló gazdasági csoportok érdekeit. Ez utóbbi problémát főleg az építőiparban érzékelték.

VÉDELMI ESZKÖZÖK

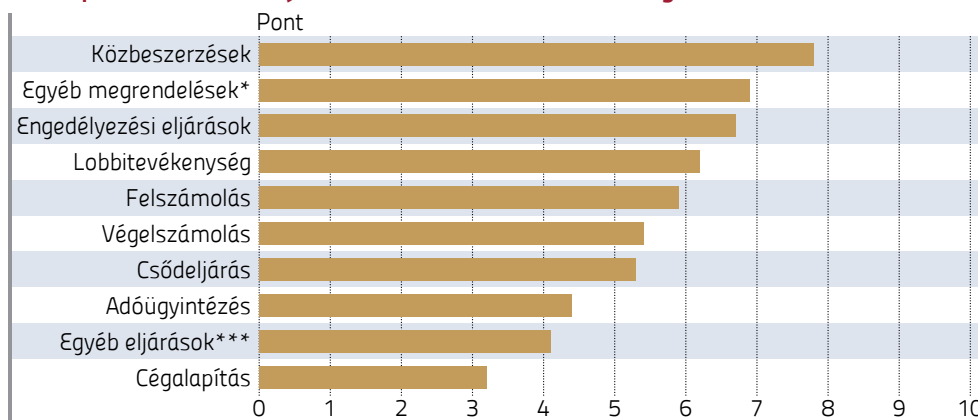
A korrupciós tranzakciók megelőzését és feltárását segítő eszközök közül az etikai kódexek a legelterjedtebbek. A válaszadó cégek 86 százaléka rendelkezik ilyennel, ugyanakkor munkavállalóknak szóló rendszeres etikai tréningeket – amelyek elengedhetetlenek a kódex megfelelő

NÉVJEGY

Alexa Noémi

Közgazdász, a Transparency International Magyarország ügyvezető igazgatója. A Corvinus Egyetem Nemzetközi Kapcsolatok szakán szerzett Ph.D. fokozatot. A TI Magyarországhoz való csatlakozása előtt a közigazgatásban dolgozott, és EU-s forrásokkal kapcsolatos kutatási tevékenységekben vett részt. Széles körű tapasztalatokkal rendelkezik nemzetközi projektek és kutatómunkák megvalósítása terén.

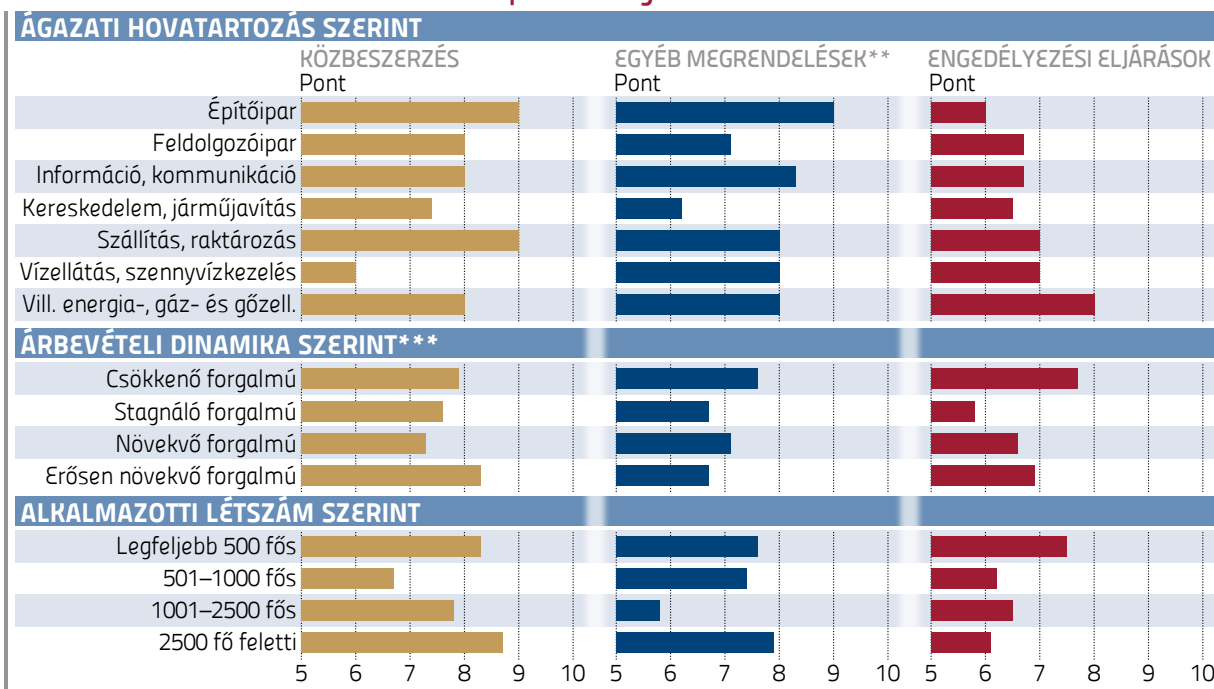
Korrupció által veszélyeztetett területek érintettsége*

*Értékelés 10 fokú skálán, ahol a 10-es teljes kitettséget jelentene; **Közbeszerzés hatálya alá nem tartozók; ***Peres és nem peres eljárások. Forrás: TI-Figyelő-kutatás

Miként értékelték a válaszadók a korrupciónak leginkább kitett három üzleti területet?*

*Értékelés 10 fokú skálán, ahol a 10-es teljes kitettséget jelentene; **Közbeszerzés hatálya alá nem tartozó megrendelések;

***A szerint, hogy 2011-ben miként változott a nettó árbevétel 2010-hez képest; erősen növekvő forgalomnak a több mint

20 százalékos bővülés számít.

Forrás: TI-Figyelő-felmérés

alkalmazásához – csak a vállalatok 57 százaléka szervez. A beszállítókkal való kapcsolatok tisztaságát célzó intézkedések közül a cégek 61 százaléka próbálkozik átvilágítással, míg egy jóval egyszerűbb módszert, az etikai kódexek beépítését a beszállítói szerződésekbe csak 46 százalékuk használja. Etikai tréninget a beszállítók számára alig tartanak. Ugyanakkor a társaságok kétharmada tud felmutatni bejelentővonalat, s háromnegyedük vizsgálja a munkavállalók összeférhetetlenségét. A korrupció megelőzését és feltárását segítő

eszközök elterjedtsége és kifinomultsága nagyban függ a cég méretétől és iparági besorolásától. Minél nagyobb egy vállalat, annál inkább alkalmaz ilyen eszközöket: a 2,5 ezer főnél többet foglalkoztató cégek mindegyikében van például etikai kódex. Iparági szempontból az építőipar, a vízellátás és szennyvízkezelés, valamint a villamosenergia-, gőz- és gázellátás (utóbbi csoportba a légkondicionálás is beletartozik) területén tevékenykedő cégek emelkednek ki. Ezek a beszállítók számára tartott etikai tréningen kívül minden más, a korrupciós helyzetek megelőzését célzó intézkedést bevetnek, alkalmazva a vállalati megfeleléségi (compliance) programok különböző elemeit.

A felmérésről

A Transparency International a Figyelő megbízásából 2012 nyarán rövid kérdőívet juttatott el a TOP 200 vállalataihoz. A válaszadási hajlandóság 28 százalékos volt, ami 56 céget jelent. A téma érzékenységét mutatja, hogy a társaságok egyharmada kifejezetten jelezte, nem kíván részt venni a felmérésben. A válaszadók 57 százaléka Budapesten vagy Pest megyében tevékenykedik. Iparági besorolás szerint a feldolgozóipar, a kereskedelem és a gépjárműjavítás területén működő cégek voltak a legaktívabb válaszadók.

BEAVATKOZÓ POLITIKA

A kutatás összességében azt mutatja, hogy ma Magyarországon az üzleti környezet alakulásába jelentősen beleavatkozik a politika. A jogalkotás során kiemelkedő kockázat a hatalomközeli üzleti szereplők érdekeinek érvényesülése a közérdekkel szemben. Az átláthatatlan lobbitevékenység, a közpénzből történő megrendelések magas

rizikója arról árulkodik, hogy rövid távon versenyhátránnyal indul az a cég, amely tisztán szeretne üzletelni. A politikai beavatkozásból fakadó kockázatok a vállalaton belüli megfelelőségi programok és antikorrupciós eszközök önmagukban nem védik ki, hiszen – mint láttuk – a legnagyobb korrupciós kockázatot jelző szektorok számoltak be a legfejlettebb megelőzési intézkedésekről. Ezek az eszközök csak akkor működőképeseek, ha a vállalat vezetése nem csak papíron elkötelezett a korrupciómentesség mellett.

Minden egyes vállalatvezető személyes döntése, hogy elveiből, értékeiből mit áldoz fel a profitért. Az adminisztratív intézkedések ezt a döntést nem helyettesítik, a vezető elkötelezettsége nélkül üressé válnak. A döntés különösen nehéz egy olyan üzleti környezetben, amely súlyos politikai nyomás alatt áll. Mégis, hosszú távon a korrupciómentes működés az egyetlen lehetőség arra, hogy a cég szolgáltatásainak és termékeinek színvonala javuljon, munkavállalóinak elkötelezettsége ne csökkenjen, és a vállalat hírneve ne romoljon.●

Milyen eszközzel él a cég a korrupció megelőzése, kezelése érdekében?

Forrás: TI-Figyelő-kutatás

HIRDETÉS